

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2021-06-15
Besvaras senast
2021-06-23 kl. 12.00

Till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:3210 Avsteg från EU-gemensam coronastrategi

I en DN-intervju från den 25 september 2020 beklagade sig Sveriges statsepidemiolog över att EU-samarbetet om en gemensam EU-strategi mot covid-19 sprack. Faktum är dock att det på intet sätt var en slump, och sorgligt nog var det dessutom Sverige som ensamt gick sin egen väg där man inte följde den EU-gemensamma coronastrategi som medlemsländerna och EU-kommissionen kommit överens om. Det har också visat sig att den svenske representanten (statsepidemiologen) i den europeiska smittskyddsmyndighetens (ECDC) expertorgan Advisory forum, inte deltog under något av de fyra extramöten som hölls i mars och april 2020.

EU-länderna enades tidigt efter den oroväckande utvecklingen i Italien att agera gemensamt för att stoppa smittspridningen. Det var ett av skälen till att nedstängningen av Europa under andra hälften av mars 2020 skedde på ett förhållandevis koordinerat sätt. EU:s coronastrategi kan anses ha fastställts vid två extrainkallade videotoppmöten med Europeiska rådet (den 10 och 17 mars). Vid det första av dessa möten enades man om dagliga samråd mellan olika berörda ministrar. På så sätt skulle lämplig samordning och vägledning för gemensamma europeiska riktlinjer sammanställas. Första prioritet var människors hälsa, varför smittskyddsåtgärder, till skillnad från i Sverige, skulle grunda sig på vetenskapliga och medicinska råd. För att säkerställa att så var fallet tillsattes till och med en expertpanel med bland annat en rad erkända epidemiologer som kunde bistå EU-kommissionen och ECDC i deras viktiga arbete.

Klart var med andra ord att den europeiska strategin hade som mål att effektivt trycka undan viruset och därmed vinna tid. Detta skulle medföra en omställning av sjukvården, ökad kännedom om viruset samt en utökad test- och smittspårningskapacitet. Åtgärderna baserades inte helt oväntat på experternas råd, som också innebar kraftfulla åtgärder. Varningarna från ECDC om vad som kunde ske kom den 12 mars, och man betonade därför vikten av omfattande åtgärder utan dröjsmål. Samma dag meddelade både Norge och Danmark att de skulle stänga sina samhällen.

Den 18 mars rekommenderade EU-kommissionen alla medlemsländer att vidta omedelbara åtgärder för att begränsa smittspridningen. Följande åtgärder ansågs vara de minimikrav som man kunde konstatera vilade på vetenskaplig grund och dessutom var proportionerliga i förhållande till smittrisen:

- Stäng alla skolor och förskolor och inför onlineundervisning, men se till att de som arbetar i samhällskritiska yrken som vård och omsorg får barnomsorg/skola för sina barn.
- Stäng alla publika mötesplatser, restauranger, kaféer, nöjesställen, museer, teatrar, kyrkor och andra religiösa möteslokaler.
- Begränsa folksamlingar, stoppa alla event, sportarrangemang, konferenser och övriga sammankomster.
- Inför tvingande isolering av covidsjuka.
- Inför besöksrestriktioner för äldreboenden.
- Coronasäkra alla arbetsplatser genom att införa åtgärder som underlättar fysisk distansering.
- I händelse av lokala smittutbrott kan det vara effektivt att införa total obligatorisk karantän i bostäder, städer eller regioner, men detta bör bedömas noggrant.

Som enda land valde Sverige att inte följa denna uppmaning, och man gick på tvärs emot Europas allra främsta smittskyddsexperter. Dels var det fåtal åtgärder som vidtogs otillräckliga, dels dröjde de. Dessutom fortsatte man att gå på linjen om frivillighet. Att regeringens agerande orsakat tusentals dödsoffer samt ett lidande för hundratusentals svenskar bör det inte finnas något tvivel om. Vad som däremot är märkligt är agerandet gentemot den EU-gemensamma färdplanen, då Sverige normalt brukar anpassa sig till EU.

Socialminister Lena Hallengren önskas svara på följande fråga:

Varför valde Sverige att bryta mot den gemensamma coronastrategi som man beslutat om på EU-nivå i mars 2020, och hur ser ministern i dag på detta vägval?

.....

Markus Wiechel (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders